

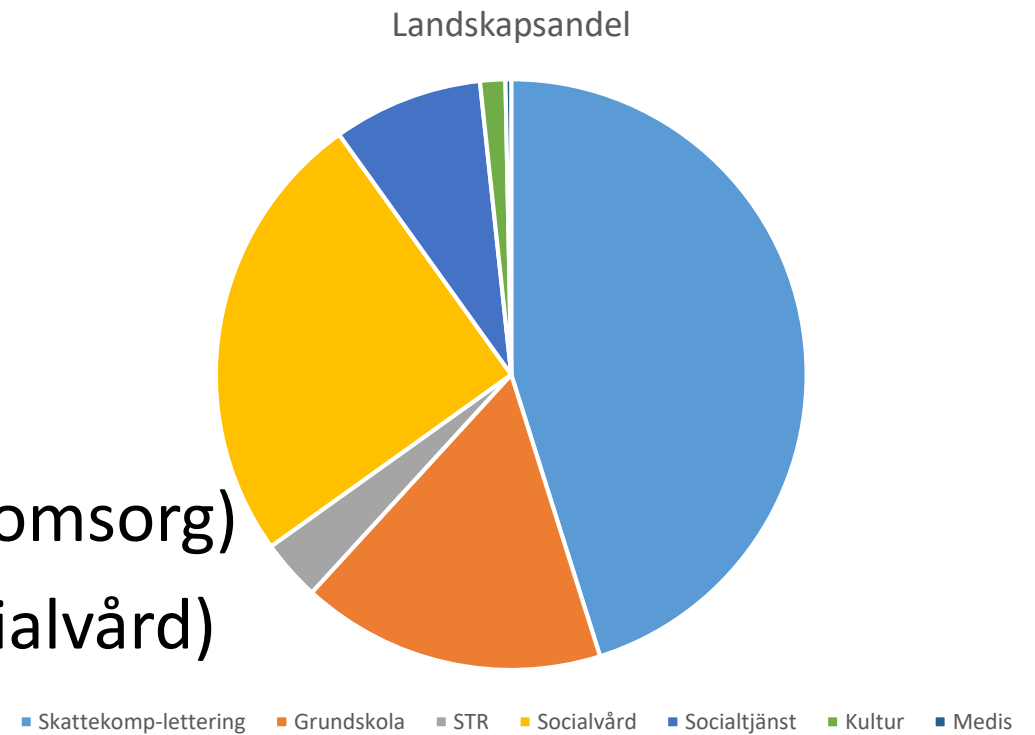
LANDSKAPSANDELSYSTEMET

- Ett försök till pedagogisk förklaring

Åtta (!) delar

1. Skattekomplettering
2. Grundskola
3. Träningsundervisning
4. Socialvård (Äldreomsorg och barnomsorg)
5. Samordnad socialtjänst (Övrig socialvård)
6. Kultur
7. Medis
8. Övergångsjustering

1. Skattekomplettering

- Syftet är att de kommuner som har "lägre skattekraft" ska få en "komplettering" av inkomsterna.
- Alla kommuner utom EN har alltid "lägre skattekraft"
- Matematiskt går det till så att alla kommuner jämförs med en kompletteringsgräns, och ju längre kommunen är från denna desto mer bidrag PER INVÅNARE får kommunen. Talet väljs så att minst en (i praktiken bara en) kommun är ÖVER kompletteringstalet.
- I skattekraft räknas inkomstskatt och samfundsskatt

2. Grundskola

- För grundskola får kommunen ett belopp per elev
- Beloppet per elev är olika beroende på hur många elever kommunen har
- De första 40 eleverna är värda mest, sedan är intervallerna 41-60, 61-80, 81-100, 100-150 och 151+
- Om en kommun har 190 elever är basbeloppet för de första 40 eleverna ca 26.000 euro och för de sista 40 ca 1.500 euro
- Detta belopp ersätts sedan till en viss procent som är olika beroende på om kommunen är fast Åland, skärgård eller ytterskärgård (20%, 34% eller 39%)

3. Träningsundervisning

- Träningsundervisning ersätts till full kostnad

Träningsundervisningen PÅ ÅLAND

4. Äldreomsorg och barnomsorg

- Heter "Socialvård" i lagen.
- Basbelopp per invånare fastställs för olika åldersintervaller
- Kommunen ersätts med en procent av basbeloppet beroende på om den är fasta Åland, skärgård eller ytterskärgård (12,5% , 27,5% eller 32,5%)
- Ingen utjämning

5. Övrig socialvård

- Heter i lagen "samordnad socialtjänst"
- Ett basbelopp per invånare i åldern 7-64 fastställs.
- Kommunen ersätts med 12,5 procent av basbeloppet
- Kommunens bokförda kostnad för sektorns uppgifter jämförs sedan med en medelkostnad. Har kommunen lägre kostnader än medel får kommunen betala pengar till de kommuner som har högre kostnader än medel. Utjämning sker enligt lagen till 65%.
- I framtiden kommer inte kommunen ersättas utan huvudmannen för den samordnade socialtjänsten (= "KST")

6. Kultur

- Innefattar inte bara kultur utan enligt lagen
  - Allmänna bibliotek
  - Kulturverksamhet
  - Idrottsverksamhet
  - Ungdomsarbete
- Basbelopp per invånare fastställs
- Kommunen ersätts med 10% av detta basbelopp
- Ingen utjämning

7. Medis

- Beräknas som 10% av ett basbelopp per invånare
- Huvudmannen (dvs Mariehamn) är mottagare för alla kommuners landskapsandel

8. Övergångsjustering

- När detta nya systemet infördes var en del kommuner mer eller mindre påverkade av ändringen.
- För att mildra övergången löper under tre år en övergångsjustering där de som drabbats värst får pengar av de som drabbas minst
- Övergången minskar med $1/3$ per år och 2021 sker inte längre någon omfördelning

Ett exempel – Lemland 2020

1. Skattekomplettering Lemland

- Lemlands skattekraft ("kompletteringstal") är ca 18.500 euro per invånare och kompletteringsgränsen är 23.248 euro (med denna gräns hamnar Mariehamn med 23.330 som enda kommun över gränsen).
- Skillnaden mellan Lemlands skattekraft och kompletteringsgränsen multipliceras med en skatteprocent, invånarantal och 0,95. Resultatet betalas till Lemland som skattekomplettering.
- I det här fallet blir resultatet att Lemland får 1.541.000 i skattekomplettering. Detta ska alltså kompensera för att Lemlands invånare betalar mindre skatt än Mariehamns.
- Jämförelse: Mariehamn får in ca 1000 euro mer per invånare i skatt. Lemland har ca 2000 invånare. Lemland får alltså in ca $1000 \times 2000 = 2$ miljoner mindre i skatt jämfört med Mariehamn. Detta kompletteras som synes ovan med 1.541.000.

2. Grundskola Lemland

- Lemland har 254 elever i grundskolan
- Basbeloppen för de olika intervallerna multipliceras med antal elever i respektive intervall. Detta blir 1.975.000.
- Eftersom Lemland ligger på fasta Åland ersätts sedan kommunen med 20% av denna kostnad.
- Lemland får alltså 395.000 euro för sitt skolväsendes drift och detta skolväsende beräknas kosta 1.975.000 att driva. Enligt ÅSUB kostade Lemlands skolväsende 2017 däremot 3,1 miljoner.

4. Äldre- och barnomsorg Lemland

- Basbeloppen för de olika åldrarna multipliceras med invånarantal i åldersgruppen och detta ger att Lemlands socialvård förväntas kosta ca 3,8 miljoner euro.
- Denna kostnad ersätts med 12,5% vilket betyder att Lemlands landskapsandel för drift av socialvård är ca 474.000 euro.

5. Övrig socialvård Lemland

- Lemlands landskapsandel för denna verksamhet baseras på landskapets medelkostnad.
- Det "borde" kosta 1.508.000 för Lemland och det ersätts med 12,5%, alltså 188.000 euro.
- I verkligheten kostar dock Lemlands övriga socialvård "bara" 1.104.000.
- Eftersom Lemland har låg kostnad (jämfört med medel) så betalar Lemland AV SIN LANDSKAPSANDEL 65% av skillnaden mot medel vilket blir 365.000 som går till andra kommuner.
- OBS! Det Lemland betalar till "systemet" är högre än Lemlands landskapsandel för socialtjänst, alltså dras det från Lemlands övriga sociala landskapsandelar.
- Lemland har alltså så billig socialtjänst att systemet ger Lemland en NEGATIV landskapsandel för socialtjänst på – 177.000

6. Kultur Lemland

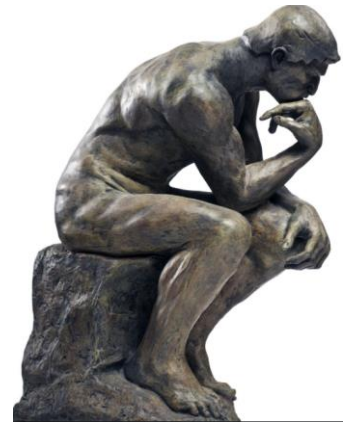
- Basbeloppet för området är 152 euro per invånare
- Basbelopp multipliceras med Lemlands invånarantal och ersätts med 10%. Detta blir för Lemland 31.000 som ska användas för bibliotek, kultur, idrott och ungdomsverksamhet

7. Medis Lemland

- Basbeloppet för området är 34,51 euro per invånare
- Basbelopp multipliceras med Lemlands invånarantal och ersätts med 10%. Detta blir för Lemland 7.000 euro som betalas till Mariehamn

Funderingar

- Varför utjämnas socialtjänst MELLAN kommuner men i skattekompletteringen betalar inte "de rikare" till "de fattigare"?
- Varför utjämnas t.ex. barnskydd och specialomsorg men inte äldreomsorg?
- Varför ersätts träningsundervisning till 100% men inte t.ex. specialomsorg?
- Vad händer om Sottunga går om Mariehamn i medelskattekraft?
- Vad händer med landskapsandelar vid samgång?